

Jordi Balló

Estètica i ideologia d'un monument

Mentre la Generalitat està per la verticalitat, l'Ajuntament de Barcelona opta clarament per l'horitzontalitat. Mentrestant, ningú no diu què fer amb el monument a Macià, vertical ell.

«**B**arcelona és la ciutat més fàl·lica del món!», exclamà un bon dia André Pieyre de Mandiargues, autor de *La marge*, novel·la on el seu protagonista, un francès perdut entre *la boue* barcelonina, no parava d'admirar-se de com els monuments a Barcelona sempre anaven cap amunt i que semblava que fos més important el pedestal que la mateixa escultura representativa.

El projectat monument a Macià s'inscriu explícitament en aquesta tradició. Dona perfectament la raó a l'escriptor francès i per confirmar-ho només cal re-
passar algunes de les cartes que es publiquen periòdicament al diari *Avui*. S'hi sol reclamar l'erecció del monument, no la construcció o l'edificació, sinó l'erecció.

Aquesta escultura monumental és una obra simbòlica de la qual Jordi Pujol ja va donar les claus quan va col·locar-ne la primera pedra. Aquell dia el president va parlar d'energia, de progrés i va acabar convertint el monument en un símbol de Catalunya, ja que «Catalunya és un país petit que no pot créixer en amplada, però sí en alçada», i que per tant el monument recollia aquest esperit d'afirmació vertical, fàcilment lligable amb la tradicional glorificació mantanyenca.

La barreja entre escoltisme i noves tecnologies que el monument proposa connecta perfectament amb molts dels principis ideològics que es solen destil·lar des de la Generalitat. El monument és vertical i per tant ataca directament l'emotivitat (important això en el cas de Macià), connota optimisme i progrés, és teatral, té les quatre barres i, fer si fos poc, inclou una tecnologia moderna com els raigs làser, que, si

bé fa tres anys podien semblar allò més avançat en art contemporani, ara es veuen rebaixats a l'estètica de qualsevol discoteca de costa.

A més, el públic, una part important, entén el missatge simbòlic que genera, com ho demostra la lectura de les cartes de l'*Avui*, on es reclama de manera indignada la resolució política que el tiri endavant. Una resolució aparcada i que resulta incomprensible des del punt de vista dels gestors de la Generalitat. Dificilment podrà trobar Jordi Pujol un monument que resumeixi més sintèticament el seu ideari.

Tampoc l'Ajuntament no sap donar cap explicació convincent a les seves llargues, fora d'algunes excuses tècniques. I no serà que no tenen gent per entrar a fons en debats més estètics i ideològics; un Ajuntament que es permet el luxe de tenir en una sola ala del Palau de la Virreina il·lustrats representants de l'esquerra històrica, com ho són Pep Subirós (de l'esquerra comunista, ex-director d'*El Viejo Topo*); Ferran Mascarell (del PSUC, ex-director de *L'Avenç*); Joan Anton Benach (del gremi socialista), als qui podríem afegir circumstancialment Toni Puig (anarquista, ex-director d'*Ajoblanco*), i al qual es pot exigir una mica de claredat ideològica:

—«No el volem perquè és autoritari, escenogràfic, buit, efectista i una mica pompièr. És, en resum, un monument de dretes».

Tindrien o no raó, però com a mínim tot quedaria més clar.

El que li passa a l'esquerra municipal és que no acaba d'entendre's massa bé amb els monuments... De mica en mica han anat desapareixent de la simbologia ciutadana, dissolent, així, tota reafirmació simbòlica. No només es marginen els símbols tradicionals barcelonins, sinó que, a més, es menystenen els pocs símbols innovadors de què es disposa. Això és el que passa amb l'estàtua *Dona i ocell*, de Joan Miró, aquest monstre nocturn que atresora gran part de la tradició artística barcelonina, del modernisme al surrealisme i l'abstracció. La dona mironiana és una escultura que té vida pròpia, que, més que existir per ser observada, és ella la que mira els pocs que s'atreveixen a enfrontar-s'hi i que està, per tant, a les antípodes del projectat monument a Macià. Però no hi ha res a fer, l'Ajuntament no el promou, sigui perquè la considera massa radical o per haver d'ensenyar el desgavell del parc on és ubicada.

Fugint, doncs, de qualsevol verticalitat emotiva, l'Ajuntament està introduint una visió rasada de

Barcelona. Horitzontal és l'*skyline* amb què s'anuncia Barcelona com a terrassa del Mediterrani; horitzontal és també l'anagrama olímpic. Les escultures de les places son arran de terra i algunes d'elles, com l'obra *minimal* de Richard Serra, explícitament lligades al sòl.

Aquesta transversalitat asimbòlica dona més pistes per pensar que, si l'Ajuntament es desinteressa pel monument, és perquè no respon a les línies estètiques i de promoció de la ciutat que tenia fins ara. És evident que l'Ajuntament està optant per solucions manieristes davant de les decisions artístiques on intervé (com és el cas de la resolució Subirachs per la Sagrada Família) i està poc interessat per les formes barroques. És per això, potser, que el projecte *Passejant* per al monument a Macià, que entre d'altres coses eliminava pràcticament l'existència de monument, seria ara més ben vist que no el barroquitzant escollit finalment.

Segui com sigui, les institucions implicades han de treure el cap de sota l'ala i explicar públicament els motius de la seva indecisió. Si aquests són estètics, doncs benvinguts i a buscar-ne solucions noves. Jo penso, però, que el monument s'acabarà construint, i no només perquè la Generalitat s'hi interessarà, sinó perquè els Jocs Olímpics comencen a mostrar les debilitats ideològiques municipals: el monolit previst a l'àrea olímpica i l'escenografia de la rebuda a Maragall demostren que, per una etapa de protagonisme eufòric, l'esquerra municipal està recorrent a les formes estilístiques tradicionals. Que la prepotència simbòlica és el recurs etern de quan un creu el seu poder eternament perdurable.